

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

3. Quid sit superbia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

dici mortalia, quia radices sunt multorum mortalium. Et cum de singulis sit agendum, de superbia agendum est primo loco.

Quid sit superbia.

CAPVT III.

Superbia sic videtur posse deferri. Est appetitus celsitudinis *peruere, voluntarius*. Tria prima verba sumuntur ex Augusti. 14. l. b. de ciuitate, c. 13. Vltimum additur à nobis, gratia maioris explicationis.

Dicitur primo loco, *Appetitus*. Superbia enim non consistit in cognitione, sed in appetitu, & volitione: est enim velle quoddam.

Additur secundum verbum, *Celsitudinis*, seu excellentiæ. Velle celsitudinem, & velle esse supra id, quod est: hoc enim superbire est, cum vult homo esse maior eo, quod est. Dico id fieri tripliciter, aut in sua cogitatione, & iudicio, cum vult suo intellectu reputare se supra id, quod verè in se est.

Secundò, in aliorum iudicio, cum vult reputari maior quam sit.

Tertiò, in opere, cum vult id facere, quod superat id, quod verè est, quamuis non se iudicet maiorem, sed tantum sit inconsideratio, qua non aduertit, quantus sit, & quantum possit. Hoc ergo modo superbus appetit celsitudinem.

Additur tertium verbum, *peruere*, id est, inordinatè, & contra rationem: non enim velle hominem celsitudinem semper est superbia: quando enim id sit secundum rationem, putat, quando, & quomodo, & sine quibus oportet, virtus est magnanimitatis; vt, qui aggreditur magna, debito fine, & circumstantijs, non superbus, sed magnanimus dicitur. Superbia verò est velle esse super id, quod est, contra rationis regulam: superbus enim per se finem constituit in ipsa propria excellentia.

Additur vltimum verbum, *voluntarius*, ad significandum, quod debet hic esse appetitus voluntatis: nam superbia est in voluntate, non in parte sensitua. Et rursus debet esse voluntatis actus liber, & qui in nostra sit potestate, ad exclu-

den-

dendas inclinationes in primos motus, in quibus homo aliquando vult esse super id, quod est: hæ enim non sunt superbia. Dicitur superbia, ut dicit Isidor. a super, & volo, quasi superbus velit esse super id, quod est.

Quot species superbiae, & quale peccatum.

CAPVT IV.

Quatuor sunt superbiae species.

Prima est, cum quis sic appetit suam excellentiam, ut bonum, quod ab altero habet, sibi tribuat, ac si a se esset, ponendo finem in ipsa excellentia.

Hoc pluribus fit modis. Vno modo, cum in sua existimatione, & in iudicio id sibi tribuit; ut, qui scientiam ab altero habitam existimat se a se potius habuisse, appetitu excellentiae.

Altero, cum vult id ita esse in aliorum existimatione, ut, qui vult ab alijs existimari, ac si scientiam a se habuisset.

Tertio, cum vult ipso opere id monstrare, id est, ita se gerit, ac si tale bonum a se habuisset.

Quarto, cum desiderat saltem, & velle a se habuisse tale bonum. His modis ista prima superbiae species exercetur. Non solum autem fit hoc per volitionem modo praedicto, sed per nolitionem, & dolorem: ut, cum homo vult non existimari, vel a se, vel ab alijs talis, ut qui ab alijs bonum acciperit.

Secunda species est, cum bonum, quod ab alio habet absque ullo suo merito, appetit habere, ac si ex suo merito ei esset datum; & hoc eodem modo, aut apud se ita existimando, aut volendo, ut ita ab alijs existimetur, aut ita opere ostendendo, ac si ex suo merito habuisset, aut saltem desiderando: similiter etiam per nolitionem, & dolorem de contrario.

Tertia species est, cum quis sibi vult tribuere excellentiam, quam non habet, aut in sua existimatione, aut aliorum existimatione, aut ipso opere, aut desiderio, & de contrario dolendo.

Quarta species est, cum quis appetit excellentiam supra alios, ponendo finem in ipsa, & hoc eisdem modis, aut in sua, aut in aliorum existimatione, aut desiderio, aut ipso opere,

quia